

Jarenlang was hij het gezicht van de Vlaamse veeverbetering. En niet alleen in Vlaanderen. Jan Francken was gekend in de internationale Holsteinfokkerij, maar veronachtzaamde nooit het contact met zijn thuisbasis Antwerpen. Eind december neemt hij afscheid. Met pijn in het hart, maar ook met voldoening over de geslaagde integratie van CR Delta VRV. 'Dat is een kwestie van verder verstevigen.'

De lach is weer terug. De gedrevenheid als vanouds. Het is goed om te zien dat Jan Francken in december afscheid zal nemen als de mens zoals iedereen hem kent. 'Maar verdorie, wat heb ik een moeilijke periode achter de rug', spreekt de 61-jarige Francken openhartig over het jaar dat achter hem ligt. 'Ik stond volledig achter de integratie van CR Delta VRV zoals die per januari 2002 van start ging. En ik besepte ook dat de tijd daar was om het foktechnische werk over te dragen aan mijn medewerker Eric Lievens. Maar ik heb altijd eersterangsfuncties in de fokkerijwerking gehad. Daardoor ben je van alles op de hoogte en van de ene op de andere dag stopt dat.'

Hij heeft zich verzoend met de situatie. Zelfs een licht hartinfarct, eerder dit jaar, weerhield hem er niet van het werk op te pakken.

'Zwart Janneke'

Jan Francken is vergroeid met de provincie Antwerpen. Hij groeide er op (op een melkveebedrijf in Wuustwezel) en trad in 1967 aan bij de toenmalige Antwerpse vereniging voor KI. 'Mijn taak was het begeleiden van het nakomelingenonderzoek. Het gebruik van diepvriessperma luidde een nieuw tijdperk in en mijn opdracht was om bij bedrijven langs te gaan om dochters van stieren te bekijken, maar ook om stieradvies te geven.'

In 1972 vormden KI, veeweeksyndicaten en melkcontrole een provinciale vereniging in Antwerpen. Twee jaar later werd Jan Francken secretaris. 'Ik zei: "Ik ben eraan geïnteresseerd, maar niet als het alleen een administratieve functie wordt." Ik wil niet altijd tussen vier muren zitten. Ik wil naar buiten; je moet tussen de leden blijven. De boeren zijn me altijd bijzonder lief geweest.' Francken kreeg die toezegging. Hij noemt dat tekenend voor de bestuurscultuur in Antwerpen. 'Ik heb altijd onder breed denkende bestuurders, waaronder veeteeltconsulent Daniël Van Nieuwenhuyze, mogen werken. Dat is iets om dankbaar voor te zijn.'

Dankzij diezelfde bestuurdersmentaliteit kreeg hij in 1975 de ruimte om nationale

Je voelt aan de boeren dat vertrouwen in eigen zwart- en roodbontprogramma groeit

taken op zich te nemen. Zwartbont was zoekende naar een identiteit, aan Francken de opdracht om die vorm te geven als coördinator van prijskampen en als keurmeester, tot op de nationale shows. 'Roodbont primeerde toen in de meeste provincies. Zwartbont was eigenlijk een nieuwkomer.'

Antwerpen zelf was voordat Francken aantrad georiënteerd op Nederland, in eerste instantie vooral op Friesland. 'Later haalden we zelfs nog vers sperma van Noord-Hollandse stieren.' Maar Franckens ideaal was een melkrijke zwartbont en door enkele malen samen met leden van de Noord-Amerikaanse studievereniging in Nederland naar de VS te gaan raakte hij overtuigd van de kracht van de Holsteins. De Antwerpse vereniging verwierf het importeurschap van onder meer de toen nog prestigieuze Amerikaanse exportorganisatie WWS. En onvermoeibaar en passioneel droeg hij, gevisualiseerd met dia's, zijn boodschap uit. Het leverde hem in het roodbontgevoelige midden de naam van 'zwart Janneke' op. Hij kan er om glimlachen. Maar dan ernstig: 'Die generatie veehouders was enorm luisterbereid en geïnteresseerd. De huidige generatie is anders. Als iemand nu in vergaderingen van zich laat horen is die zienswijze wel eens te emotioneel getint.'

Rijen met menselijke maat

Toen in 1990 de contouren van VRV zichtbaar werden, kreeg Jan Francken haast als vanzelfsprekend de verantwoordelijkheid voor zowel de zwart- als de roodbontwerking. In samenwerking met Amerikaanse partners hield VRV een eigen zwartbontfokprogramma in stand, voor de roodbontwerking werd toenadering gezocht met Nederland. Dat resulteerde in 1995 in een gezamenlijk fokprogramma met Zuid-Oost (nu HG); niet veel later kwam in GER de uitwisseling met Duitsland tot stand. 'Dat ging goed met zeer dankbare resultaten', concludeert Francken.

Dat voor zwartbont indertijd een andere lijn werd gevolgd was een erfenis van het Nederlandse FH-tijdperk. 'De fokkerijresultaten van de Amerikanen waren zoveel beter dan de Nederlandse FH-stieren; men raakte verknocht aan de VS-stieren. In de jaren negentig konden we het ons daarom niet permitteren samen te werken met Nederland. Onze leden stonden een sterker gebouwde melkkoe voor.'

Die gereserveerdheid ten opzichte van het Nederlandse zwartbontbeleid zat diep. Bij de integratie van VRV en CR Delta tot een holding in 2001 behield VRV een Amerikaanse lijn (via CRI) in het fokprogramma. 'De Vlaamse melkveehouder vond dat wenselijk, zowel uit technische als uit psychologische noodzaak.' Hij bespeurt

Jan Francken: 'Ik heb het foktechnische werk mijn hele leven zo graag gedaan'

Altijd tussen de mensen

nu echter een snelle omslag in denken. 'Ik stel vast dat er duidelijk groei zit in ons eigen holdingfokprogramma. Veehouders raken ervan overtuigd dat het fokprogramma gecorrigeerd is in de richting van robuustheid en algehele ontwikkeling. De proefstierinzet loopt voorspoedig en is goed voor meer dan 20 procent van alle inseminaties.' En, typerend voor Francken, niet alleen de feiten wijzen op verandering maar 'je voelt aan de mensen dat het vertrouwen groeit'.

Dat goede gevoel is versterkt tijdens het Open Deltahuis in Rijen, waar ook veel Vlamingen waren. 'Aan Rijen hebben we geweldig veel plezier beleefd. De show was op mensenmaat gemaakt. De demonstratie gaf veel info en de toelichting was eerlijk en heel praktisch.'

Vlaamse vertegenwoordigers

In augustus nam Jan al afscheid als secretaris van de succesvolle provinciale prijskamp in Oostmalle; het keuringsterrein ligt op loopafstand van zijn huis. Hij roemt de goede geest onder de fokkers. 'De prijskamp is altijd geweldig mee ondersteund door onze fokkers. In de eerste plaats moeten de boeren de keuring willen stofferen, dan pas krijg je bezoekers', benadrukt de koeienliefhebber.

Hij zal binnenkort meer tijd krijgen voor zijn vrouw Julia, de vier kinderen en acht kleinkinderen. Maar zonder boeren om hem heen zal het niet gaan. Vandaar dat hij de voorzitterspost van het lokale landelijke gilde nog steeds behartigt. Op landelijk niveau vertegenwoordigt hij deze platelandsbeweging tot in het hoofdbestuur van de Boerenbond. 'Familie, burens, boeren: ik hoor en blijf tussen de mensen.'

De integratie van VRV en CR Delta beschouwt hij als geslaagd. 'Dat is een kwestie van verder verstevigen. Zorg heb ik wel of we Vlaamse bestuurders van niveau kunnen vinden die bereid zijn, zoals nu onder meer Peter Broeckx, om tot op het hoogste niveau verantwoordelijkheid te nemen. Denis Volckaert doet dat als directeur en zo is er nog een aantal en ik heb daar veel waardering voor. Het is voor de Vlaamse leden zo belangrijk dat ze zich kunnen herkennen in de holding.'

Was Jan Francken tien jaar jonger geweest — en o, wat wenste hij dat nog vurig — dan was hij er nog voluit tegenaan gegaan. Hartgrondig: 'Ik heb het foktechnische werk altijd zo graag gedaan.'

Bert de Lange